

Gutta som ikke må glemmes

I nummer 3/2000 fortalte vi om et hefte som Arne Jacobsen hadde laget med opplysninger om gutta som er minnet med bautaen på Kjelsås skole. Snart er det vår og en ny 17. mai skal feires og gutta hedres. Med tillatelse fra forfatteren gjengir vi de opplysningene han har samlet om hver enkelt.

Kåre Hexeberg - / 13100

Pølsemaker, Nittedal. Født 12. juni 1910 i Nittedal. Sønn av Thorleif Arnoldus Hexeberg f. 1884 og Sara f. Ryen 1880, begge i Kristiania (Oslo).

Han tok fag- og forskole, handelsskole og mesterbrev som pølsemaker.

I Milorg var han med i en aksjonsgruppe som var utdannet av folk fra England. Gruppen drev også med illegale aviser og holdt flyktninger skjult. Han var en ildsjel i det illegale arbeidet og hans innsats fremmet virksomheten i vesentlig grad iflg. "Minneskrift over falne i Milorg D13".

Han ble arrestert den 22. august 1943 under en aksjon i Oslo. Gestapisten Fehmer og hans disipler hadde omringet stedet på forhånd, da de gjennom sine angivere hadde fått greie på aksjonen. Han ble overført til Akershus festning 1. mars 1944, og videre til Trandum 1. juni 1944 som fange nr. 8315, henrettet ved skyting der 3. juni 1944 og gravlagt i Gravsted 7.

Han ble omtalt i Morgenbladet 19. juli 1945.

Sverre Emil Halvorsen sj / 13123

Formann ved Akers Mek.Verksted, Vestre Aker (Kjelsås). Født 18. august 1911 på Ullern. Sønn av Halvor Halvorsen f. 1881 i Vestre Aker og Magda f. Pettersen i Umeå, Sverige.

Han tok forskole for jern- og metall, handelsskole og maskinistskole.

Han giftet seg i 1935 i Vestre Aker med Edith Kullander f. 1914 i Kristiam'a (Oslo). De hadde to barn.

Kvelden før Sverre Emil Halvorsen ble arrestert av nazistene - han ble tatt den 31. august 1943 - ble han valgt til gruppesjef i Milorg. En naturlig følge av den solide og trauste måte han opptrådte på i alle situasjoner. Han fikk dessverre ikke påbegynt denne nye oppgaven som sjef for 4 kompanier. Hans mange tillitsverv i Milorg vitner om på hvilken måte en respekterte ham. Blant sine kamerater i gruppen vil han alltid stå som et eksempel, iflg. "Minneskrift over falne i Milorg D 13".

Etter arrestasjonen ble han satt i fengselet i Møllergt. 19. Han ble derfra overført Trandum 13. oktober 1943 og henrettet der dagen etter, skutt etter dom av SS Polizeigericht Nord.

Han ble gjenfunnet i Trandumskogen i Gravsted 11, og hans urne ble satt ned 9. august 1945 på Grefsen kirkegård.

Hans navn står også på minnestenen ved Tåsen skole.

Kåre Gundersen Nur.sj. instr. / 13120

Tømmermann, Kjelsås. Født 23. juni 1914 i Brandbu. Sønn av Olaf Gundersen f. 1888 og Pauline f. Bakkelund 1893, begge i Brandbu.

Han giftet seg i 1937 i Vestre Aker med Borghild Kristiansen født 1918 i Hakadal. De hadde ett barn.

Han var med i kampene i Norge som frivillig og arbeidet senere i Milorg. Han rykket fort opp til ledende stillinger i Milorg, og det arbeid han utførte i organisasjonen var uerstattelig. Han innehadde forskjellige stillinger, men under benevnelsen 'Nr. 27 sjefsinstruktøren' var han best kjent. Som instruktør var han meget dyktig, og når guttene hadde vært hos ham på skauen til instruksjon var de alltid i besittelse av fornyet kraft og liv til å fortsette arbeidet, iflg. "Minneskrift over falne i Milorg D 13".

Han ble arrestert 7. juli 1943 og ført til Møllergt 19, og overført 13. oktober samme år til Grini som fange nr. 8337. Han ble overført 14. oktober 1943 til Trandum hvor han ble skutt etter dom av SS Polizeigericht Nord samme dag.

Han ble funnet i Trandumskogen i Gravstad 11 og hans urne ble satt ned 9. august 1945 på Grefsen kirkegård.

Hans navn står også på minnestenen ved Tåsen skole.

Einar Wilfred Næss Englund - / 13140

Kelner, anleggsarbeider, Oslo. Født 9. februar 1918 i Kristiania (Oslo). Sønn av Lorents Næss og Hilda født Larsen f. 1899 i Kristiania (Oslo).

Han arbeidet i den illegale presse og måtte reise til Sverige sommeren 1943, men kom tilbake i august 1944. Han gikk da inn i Milorg og var med på sabotasjen.

Han ble arrestert 3. februar 1945 ved Frøshaugsetra på Krokskogen sammen med Pellegruppens sjef Ragnar Sollie og overført samme dag til Møllergt. 19 som fange nr. 7197.

Han ble dømt til døden av tysk standrett og skutt på Akershus festning 10. februar og senket i Oslofjorden.

Han var en kjernekar å arbeide sammen med, alltid villig til å yte en personlig innsats. Det arbeidet han utførte var preget av idealistens pågangsmot og vilje til å gjøre det beste for den felles sak. Slik vil han huskes, iflg. "Minneskrift over falne i Milorg D13".

(Etter Milorgs likvidasjon av Nazi'politigeneral' Karl Martinsen 8. februar 1945 ble 28 eller 29 stk.(*) henrettet 9. og 10.-2-1945 på Akershus. Ifølge den tyske sjef for eksekusjonspelletongen, Oscar Hans, ble de lagt i blykasser og senket ca. 300 m rett utenfor Nesoddtangen på stort dyp. Denne Oscar Hans viste stor samarbeidsvilje med motstandsbevegelsen og ble pent behandlet. Han var hele tiden etter freden med og fant de henrettede.)

(*)Tyskerne oppga 34 navngitte som henrettet, men 5 eller 6 av disse ble funnet i live i celler i kjelleren på Akershus. Disse fikk en del problemer senere, bl. a. med å få rasjoneringskort, men det er en annen historie...

Rolf Gunnar Karsmann

Flysersjant. Født 6-4-1920. Sønn av svensken Hjalmar Karsmann og Rakel Jensen f. Olausen 1900 i Kristiania (Oslo).

Hans mor seilte til sjøs og var borte flere måneder ad gangen. Han vokste derfor delvis opp hos sine besteforeldre på morsiden, Hanna og Emmart Olaussen på "Haugen", Myrerv. 16. Likeså tok hans mors søster, Elly og hennes mann, Bjarne Horni, seg endel av Rolf, han bodde mye hos dem. Han var en flott kar, høy, kraftig og staut.

Han gikk på Kjelsås skole. Tok deretter maskinistskolen og fikk praksis på motorverksted. Seilte i utenriksfart og både han og moren var utenfor Norge da landet ble okkupert. Båten han var på ble torpedert utenfor den amerikanske kyst. Han ble reddet av kystvakten.

Etter å ha meldt seg for myndighetene ble han sendt til våpenavdelingen i Toronto. Han ble innskrevet i luftforsvaret i 1941, ble utlært som haleskytter og beordret til England og 76. skvadron ("Halifaxskvadronen") og stasjonert på Linton-on-Ouse flyplassen i nærheten av Peterborough. Etter å ha fullført en "operational tour" - 30 tokt - ble han i oktober-november 1943, etter søknad, overført til 156. skvadron og Lancaster bombefly.

Med sin faste kaptein bergenseren Finn Johnsen og en for øvrig britisk besetning manglet de bare to tokt på å ha fullført sin andre "tour" da flyet ble skutt ned og alle ble drept ved den belgiske byen Charleroi litt sør for Brussell i Belgia under et flyangrep mot Nürnberg natten 30-31. mars 1944.

I et TV-program sendt i NRK 8. mai 1997 uttalte flyveren Carl Larsen at det var fryktelige tap den natten. De hadde et kontrollpunkt over byen Fulda hvor de svingte ned mot Nürnberg. Tyske antiluftskyts fyrte løs mot dem, og tyske jagerfly angrep. Og **de** kunne gå ned og fylle drivstoff og komme opp igjen og fortsette angrepet. Larsen ga opp tellingen etter å ha sett nedskyting av 13 fly på fem minutter!

I alt mistet de allierte 51 fly og 535 mann den natten, og i tillegg ble 26 hardt skadd og 120 tatt til fange.

Rolf Gunnar Karsmann fikk Krigsmedaljen og Haakon VII's medalje postumt. Han urne ble satt ned på Grefsen kirkegård 20-5-1948.

Noen ord om forfatteren

Født 13. mai 1924 i Grefsenstua, en liten husmannsstue under Bredo Olsens gårdsbruk med adresse Kjelsåsvn. 69.

I denne husmannsstua bodde mine besteforeldre på morssiden, Gunda og Adolf Sandberg. Gunda var fra Kråkstad og Adolf fra Trollhättan i Sverige.

På den tiden var hesten mest brukt som trekkraft for transportmidler. På tomte hvor Grefsen Brannstasjon ble bygget i 1938 hadde gården stall hvor Adolf Sandberg var sjef med tittelen stallkar. De hadde på stallen ca. 30

hester. Disse ble utleid til andre og for øvrig brukt til sandkjøring fra Grefsen til byggeplasser i byen.

I 1929 ble gårdsbruket og stallen lagt ned og vi måtte flytte. Vi kom til Glads vei 50. Året 1931 var jeg 7 år og begynte på Grefsen skole. På Grefsen skole gikk barn fra Grefsen, Sinsen og Nydalen. Så jeg fikk bred kontaktflate med barna i distriktet. Jeg vanket mye på Kjelsås hvor jeg var medlem av Framlaget og klubben Roald.

Som 13-åring var jeg i 1937 med på flyttelasset til Fallanveien. Året etter gikk jeg et år på fortsettelsesskolen (8. klasse). Så var det 6 måneders fag-forskole som ble etterfulgt i dreierlære ved Forenede Nagle og Skruiefabrikker (FONAS) i Nydalen.

I april 1943 - en måned før min 19 års dag - ble jeg kontaktet av gode venner som kjente meg gjennom arbeidet og ellers gjennom hele livet. Det var gutter som var medlemmer av Milorg, etter hvert fikk jeg nummer 100-13121. Vi ble dimitert 15. juli 1945.

I 1952 giftet jeg meg og bodde et par år på Solemskogen og et par år på Kjelsås. Men boligsituasjonen var jo ikke så god for ungdom like etter Krigen, så vi bodde 16 år i drabantby før vi i 1972 satte igang og bygget hus oppe i Fallanveien. Jeg har bodd der siden.

Jeg har ingen litterære ambisjoner, men som den yngste av de sistlevende av gjengen fra Krigen jeg det som min oppgave å få guttas historie på trykk før det er for sent.

De må ikke glemmes!

Arne Jacobsen